

Szegedi olajbányászok Irakban

Sajnos bevált a meteorológusok jóslata — méltatlanok a hűvös nyár miatt a postás. Kabátja ujjával itatgatja esőáztatta táskáját. De már nyitja is, és csodák csodája, keresgélés nélkül, azonnal kiemeli a levélhalmából a nekem címzett borítékot. Kíváncsian bontom fel; messziről, Irakból küldte Plaukity Ferenc és Magyar József. Mindketten szegedi olajbányászok, fűró-mesterek. Több mint egy esztendő töltenek hazájuktól, családjuktól távol, a Majnoon-Inoci olajmezőn.

E rövidke magyarázatból is kitűnt tén, félig-meddig hivatalos a baráti jókívánságokkal küldött levél. Pár hónapja ugyanis, amikor Plaukity Ferenc és Magyar József rövidke szabadságra haza érkezett, megállapodtunk, időnként hírt adnak magukról. Tudósításuk és itthon folytatott beszélgetésünk alapján próbáljuk felidézni a messi idegenben dolgozó olajbányászok életét.

A postás menni készül, még zsörtölődik kicsit, amiért a nyár ily hűvös és szeszélyes. „Cseppet se búsuljon — nyugtatgatom — akiktől a levelet kaptam, biztosan szíves-örömezt cserélnek velünk, jöjjönnek ők mindig a szabad ég alatt dolgoznak.” Hogy is mondta nemrég Kozsów István, aki tavaly novemberben tért haza tizenhárom hónapi iraki kiküldetéséből?

— Kétszemélyes, légkondicionált szobákban élnek a 36 fős magyar kolónia tagjai. A lakásokban még csak elviselhető a meleg, de odakinn, szinte kibíráhatatlan a hőség. A klímához alkalmazkodni a legnehezebb feladat. Tíz óra napon hetven fokot mutat a hőmérő, árnyékban ötvenet. Februártól október végéig fűrdőnadrágban dolgoztunk de így is melegünk volt. Nyolc óra alatt 25–30 üveg kólát is megiszunk az emberek, hogy a bőrükön elpárolgó folyadékvesztésüket pótolják. Emellett mindenféle apró rovarkkal kell hadakozniuk. Emlékszem, éjszánkánként a fűrtoronyban kénytelenek voltunk eloltani a villanyokat, elviselhetetlen a szünyogok ostroma. Engem egy év alatt több szünyog csí-

Plaukity Ferenc (balról) és Magyar József (jobbról) itthon, szabadságon és Kozsów István főfűró-mester, aki az előző csapattal dolgozott kint

pett meg, mint Szeged lakosságát együttvéve.

— Ne félj, pajtás, most sincs ez másként — kapcsolódott a beszélgetésbe Plaukity Ferenc, főfűró-mester. — Persze a klímát is meg lehet szokni, ahogyan az itthonitól lényegesen eltérő munkakörülményekhez is sikerült alkalmazkodnunk. Algyón két hét alatt fűrünk meg egy 2 ezer méteres kutát, odakinn közel négy hónapba telik amíg a 3 ezer méteres kút fűrásával végzünk. A merőben különböző rétegek átfúrása nagy szakmai tapasztalatot, figyelmet igényel. Csak rövid időt töltöttünk még kint — tavaly szeptember 12-én érkezünk meg Irakba —, s máris komoly erőpróbán kellett átesnünk. Az egyik fűrási ponton 1500 méteres mélységig megszórtuk a fűrószerszámot. Az arab szakemberek utasítására, további intézkedésig lezártuk a kútát. De mert a nyomás fokozatosan emelkedett, a béléscső megrepedt, a fűrás mellett vulkányszerűen tört fel az olaj és a gáz. Nem volt mese — noha utasítást nem kaptunk rá —, azonnal megnyitottuk a lefűjtő rendszert. A kutát így sikerült megmenteni.

A gyors intézkedésben nyilván része volt annak, hogy Plaukity Ferenc nem akármilyen szakmai tapasztalattal tevékenykedik odakinn. Részt vett az algyői 168-as és a tavalyi zsanai

gázkitörés elfojtásán. Eredményes, önfeláldozó munkájáért tavaly a Munka Erdemrend arany fokozatával tüntették ki. Most azt mondja, örül, hogy tudását az iraki körülmények között is próbára teheti, hisz olyan ismereteket szerezhet, melyeket majd hazatérése után, itthon nyilván alkalmá lesz kamatoztatni.

Kiküldetésük decemberben zárul, a karácsonyt már itthon töltik. Várják már nagyon a visszatérési napját, noha máris számtalan szép élménnyel gazdagodtak. Magyar József a repülőből szemünk elé táruló csodálatos tájakról, az arab növény- és állatvilágról mesél szívesen. Megismerkedtek a messzi ország nagy városaival, az Ezerégyéjszaka mesés tolvánok-működési területével, Bagdaddal. Számos barátságot kötöttek, francia, olasz, csehszlovák, kanadai olajmunkásokkal. Belekóstoltak több idegen ételbe, „megizlelték” néhány idegen nyelvet. Ha a szegedi Kék Csillag étteremből velük tartó szakács, Oláh Pál nyersanyaghiányra panaszkodik, nem jönnek zavarba, kérnek kölcsön néhány tojást, egy kis paprikát a szomszédoktól. Az olaszok szívesen segítenek, hasonló esetben ők kopogtatnak a magyarokhoz.

Ladányi Zsuzsa

Környezet és egészség

Napjában százszor is elmondjuk gyermekeinknek: evés előtt moss kezet. Ha vendégeink úgy telefüstölnek a szobát, hogy egymás körvonalait látjuk csak a szobában, szélesre tárjuk az ablakot. Vagyunk olyan fölvilágosultak, hogy tudjuk: a gyümölcs nemcsak íze-zamata miatt eteti magát, vitaminja is nélkülözhetetlen szervezetünknek. Víz, levegő, táplálék — tág környezetünkben kerül falaink közé. Nincsenek kis „magánvilágok”, amelyek megőrzik makulátlan tisztaságukat, csak a világ létezik, az egyetemes környezet, amelyet az egész emberiségnek óvnia kell, függetlenül attól, ki mely országhatárok között él. Mert a víz, a levegő, a talaj természetből fogva „nemzetközi”.

1.

Tíz Csongrád megyei intézmény a környezet- és természetvédelemnek szentelte ezt a hónapot. Orvosok, természettudománnyal foglalkozó szakemberek, különböző társadalmi szervezetek képviselői tanácskoztak arról, ami a világ természetvédőt napjainkban leginkább foglalkoztatja, és arról, milyen teendők várnak ránk magyarokra, különösen a Csongrád megyében élőkre. Sok érdekes kutatási eredmény került napvilágra ezekben a napokban. Igen nagy haszna az efféle rendezvényeknek, hogy a különböző szakterületeken dolgozó emberek értesülhetnek egymás vizsgálatairól, egymás nézőpontjáról, megoldásra tett javaslatairól, s mindez feltételezi az egységes szemlélet kialakítását, a majdani, egységes cselekvést is.

2.

Egyre több a bizonyíték arra, hogy félünk kell a vegyi anyagoktól is. Mintegy ezer olyan anyagot tartanak számon, amellyel állatkísérletek során rákot idéztek elő, közülük harminc emberre nézve is veszélyes. Minden olyan égből, amely füsttermeléssel jár, rákkeltő anyagok keletkeznek. Ezek a levegő porszemekre illetve a levegővel együtt bejutnak a szervezetbe, és a sejtekben rákot hoznak létre. Egy belgrádi fölmérés szerint a belvárosban 25 éve élők között gyakrabban a tüdőrák, mint a periférián lakók soraiban. Ebben főként az autók kipufogógázai a ludasok. Sajnos, hazánkban is vannak erre bizonyítékok: míg 1910-ig — az István-kórház környékének statisztikája szerint — a 11. helyen állt a tüdőrák, ma a gyomorrák után a második halál oka. Az erős dohányzás is kárhözvethető ezért.

S, hogy milyen levegőt szívunk mi itt Szegeden. Erre a KÖJÁL-nak vannak adatai: 1976 óta méri a város levegőjének szennyezettségét. A tüzelési mód és a kipufogó gázok befolyásolják a kéndioxidtartalmát, ezért a gázfűtés bevezetésével tisztább lett a levegő, a kéndioxid-koncentráció sehol sem haladja meg, meg sem közelíti a megengedett mértéket. Ez annak is köszönhető, hogy a Belvárosban nincs levegőt szennyező iparvállalat. A nitrogéndioxid, amely a gépjárműnyos és a földgáztüzelésű kazánok égésterméke, szintén alul marad a határértéknek, még a Bécsi körút, Petőfi

Egészségünkre szűkebb környezetünk van közvetlen hatással, a betegségek okait elsősorban abban kell keresnünk. Sokan állítják, hogy a tudományos-technikai fejlődés, a mesterséges környezet kifejezetten hátrányos az ember számára. Az orvosok nem értenek ezzel egyet egészen, hiszen még a hordákban vándorló őse-

ink átlagéletkora 16 év volt, a rómaiaké 29–30, ma Európa lakóié 70 esztendő. Hazánkban jelenleg a lakosság 20 százaléka 60 éven felüli. Ennek ellenére — mondta előadásában dr. Berencsi György professzor — mégis foglalkoznunk kell azokkal az ártalmakkal, amelyek nem engedik, hogy 100 vagy még több esztendőt éljünk meg. A gázok közül a kőszénlekedés termelte kéndioxid, a nitrogéndioxid a fő ellenségünk. Sajátosságuk, hogy izgatják a légutak nyálkahártyáját. Nemcsak köhögéscselünk tőle, de hatására krónikus bronchitisz is kialakulhat, s következménye lehet tüdőgyulladás, a szív működés romlása is. Hazánkban 120 ezer emberből 60 ezer szív- és vérkeringési betegségben hal meg. Ezen az alapon a cigarettázást túlzás nélkül nevezhetjük öngyilkosságnak, hisz füstjében az ezerszeres különböző anyagok között ott vannak a kéndioxidok is.

Az ideai vizsgálatok adatai azonban arra kényszerítik a KÖJÁL-t, hogy ne ajánlja a folyókban való fürdést. Akkor hát hol lubickoljon a Tisza-parti város lakossága? Mondhatnánk: a megye 59 medencéjében. Csak hogy, gond a folyamatos vízcsere, túlszűfoltak a fürdők, s a tavalyi mérések szerint a vízminták 70,5 százaléka bakteriológiailag kifogásolt volt. És a Liget-fürdő? Az eddigi idej legmelegebb hétvégeken, június 14-én és 15-én naponta több mint 30 ezer ember szorongott ott. Műszerek nélkül is elképzelhető, milyen volt a medencék vize.

Ézúttal csak vízről, levegőről ejtettünk szót. Egyik sem makulátlan itt, közvetlen környezetünkben. De tudjuk, mi az, aminek megőrzésén fáradozunk kell, és hol van szükség azonnali, sürgős beavatkozásra, hogy nehegy később kapjunk észhez.

Tudjuk, nem csak értelm kérdése a környezetvédelem: mélyen a pénztárcába kell nyúlni, ha tenni akarunk érte. Csak hogy, a helyes sorrend, az időben való beavatkozás későbbi tetemesebb kiadásoktól ment meg bennünket —, ha csak nem az egyszer csak vissza nem fordítható végétől.

Chikán Ágnes

Semmelweis-ünnepségek

Egészségügyi dolgozók kitüntetése

A gyermekági láz kórokozójának felfedezőjére, az anyák megmentőjére, Semmelweis Ignácra emlékeztek — születésének napján — kedden a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Nagyvárad téri épületében. Sok éves szép hagyománynak megfelelően, az évforduló alkalmából kitüntetések adtak át kiváló orvosoknak, gyógyszerészeknek és egészségügyi szakdolgozóknak. Az ünnepségen jelen volt Ovári Miklós, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára.

Pesta László, az Országgyűlés szociális és egészségügyi bizottságának elnöke köszöntötte az ünnepség résztvevőit, majd Schultheisz Emil egészségügyi miniszter idézte fel Semmelweis alakját, kimagasló tudói érdemeit, majd átadta a kitüntetések.

Kiváló Orvos kitüntetés 37-en, Kiváló Gyógyász kitüntetés nyolcan kaptak, s 50 egészségügyi szakdolgozó részesült Kiváló Munkáért miniszteri kitüntetésben. A szegediek közül a Kiváló Or-

vos kitüntetését dr. Ormos Jenő, a Szegedi Orvostudományi Egyetem egyetemi tanára és dr. Rózsa József, a Csongrád megyei tanács vb egészségügyi osztályának vezetője, a Kiváló Gyógyász kitüntetését dr. Selmeczi Béla, a Szegedi Orvostudományi Egyetem gyógyszer-technológiai intézetének egyetemi docense vette át. Közműves Jenőné ápolónővér, valamint Mácsai Lászlóné szakasszisztens, a SZOTE dolgozója a Kiváló Munkáért miniszteri kitüntetését kapták.

A Szegedi Orvostudományi Egyetemen is tegnap emlékeztek meg Semmelweis Ignác orvostudós születésének évfordulójáról. Dr. Cserháti István egyetemi tanár, általános rektorhelyettes köszöntést és megbecsülését fejezte ki azoknak a tisztségviselőknak, akik ezt az áldozatos élethivatást vállalva, hűségesen teljesítették kötelességüket 25, 20, 15, 10 és 5 éven át az egyetemen, a betegellátás szolgálatában. Az egyetemi rendezvényen

41 aranykoszorús, 40 arany, 43 ezüst, 57 bronz tisztségviselő kitüntetését és 196 oklevelet vettek át a dolgozók.

A Kiváló Védő kitüntetés ezüst fokozatát kapta dr. Imre József egyetemi tanár, Szendrényi Gézné laborasszisztens és Paksi Zoltáné intézeti főgyógyász; bronz fokozatát dr. Apró György tanársegéd, Komáromi Mihályné asszisztens és Szilágyi Irméné csoportvezető érdemelte ki. Az ünnepségen ezen kívül átadták az intézmény Kiváló Dolgozója kitüntető jelvényeket és okleveleket, a kiváló munkabrigád címet és okleveleket, valamint a Kiváló Ifjú Szakember kitüntető okleveleket is.

Bücsülátogatás

Kádár János, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára, Losonczy Pál, az Elnöki Tanács Elnöke és Lázár György, a Minisztertanács elnöke bücsülátogatá-

Belső ellenőrzés a közös gazdaságokban

A térszek üzemi szervezete és vezetési rendszere általában rugalmasan alkalmazkodik a változó körülményekhez — ezt állapította meg a TOT elnöksége keddi ülésén, amelyen a mezőgazdasági szövetkeze-

tek és társulásaik területi szövetségi ellenőrzési iradainak elmúlt évi tevékenységét vitatta meg. Az ellenőrzési iradák nagy szolgálatot tettek a mezőgazdasági szövetkezeti mozgalomnak; tavaly például 1900 különféle ellenőrzést végeztek. Megállapították, hogy a mezőgazdasági szövetkezetek vagyonvédelmi tevékenysége tovább javult, és jelentősen csökkent a szövetkezetek sérelmére elkövetett bűncselekmények száma. Egyebek között azért, mert a térszek az elmúlt két év alatt 1100-zal növelték belső ellenőrzésük számát.

Divatcipők, Szentestről

Az év első felére kötött szerződések teljesítésének befejezésén dolgoznak az Apolló Cipőipari Szövetkezet szentesi telepén. Gyártási profiljuk az évszakoknak megfelelő, elegáns divatcipőkből, s a szabad időre tervezett lábbelikből áll. Ezekből az első és második negyedében összesen 83 ezer párat adtak át a kereskedelelemnek. Amennyiben eredménytelenség esetén a külszállításokra vonatkozó tárgyalások, a jövőben kapacitásuk egy részét exportcikkek készítésére fordítják.